

Beraat Kararının İdare Mahkemesince Dikkate Alınmaması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlali İddiası

Anayasa Mahkemesinin 13/05/2025 Tarih ve 2021/681 Başvuru Numaralı Kararı

1. Giriş

Türkiye’de petrol piyasasına ilişkin yasal mevzuat temelde 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu (“**PPK**”) ve PPK’ye bağlı olarak çıkarılan ikincil mevzuatlardan oluşmaktadır. Anılan düzenlemeler petrol piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemelerinin sağlanmasına ve geliştirilmesine yönelik; düzenleme, yönlendirme, gözetim ve denetim işlemlerini kapsamaktadır.

PPK’de petrol piyasası faaliyetleri; ithalat, ihracat, rafinaj, işleme, depolama, iletim, ihrakiye teslim, taşınma, dağıtım ve bayilik olarak sayılmıştır. PPK’de petrol piyasası faaliyetlerine ilişkin düzenlenen görev ve yetkiler Enerji Piyasası Düzenleme Kurumuna (“**EPDK**”) tevdi edilmiş olup EPDK, 4628 sayılı Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun’un (“**4628 sayılı Kanun**”) 5/B maddesi uyarınca PPK hükümlerini uygulamakla yükümlüdür. Bu çerçevede EPDK;

- Petrol piyasa faaliyetleriyle ilgili denetleme, ön araştırma ve soruşturma işlemlerini yürütmek, yetkisi dahilindeki ceza ve yaptırımları uygulamak ve dava açmak da dahil olmak üzere her türlü adli ve idari makama başvuru kararlarını almak (4628 sayılı Kanun m. 5/B-(c))
- PPK hükümlerine, çıkarılan yönetmelik hükümlerine, Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu (“**Kurul**”) tarafından onaylanan tarife ve yönetmeliklere, lisans hüküm ve şartlarına ve kararlarına aykırı davranıldığı durumlarda, idari para cezası vermek ve lisansları iptal etmek (4628 sayılı Kanun m. 5/B-(h))

görev ve yetkilerini de haizdir.

PPK’nin 19 uncu maddesinde PPK ve ilgili mevzuata aykırı faaliyet gösterilmesi halinde uygulanacak idari para cezaları düzenlenmektedir. Anılan maddenin ilk fıkrasının (a)/4 bendinde, işbu bilgi notunun konusunu teşkil eden “*tağşiş ve/veya hile amacıyla akaryakıt katılabilecek ürünlerin akaryakıt katılmaması ve istasyonunda bulundurmaması*” yükümlülüğüne ilişkin 8 inci maddenin ikinci fıkrasının (b) bendinin ihlali halinde idari para cezasına hükmedileceği öngörülmüştür.

İşbu bilgi notunda, bir akaryakıt istasyonu işletmecisi ve akaryakıt dağıtım şirketinin bayisi olan Başvurucu’nun EPDK tarafından kendisi hakkında PPK’nin 19 uncu maddesi uyarınca uygulanan idari para cezası yaptırımına ilişkin olarak idari yargıda açılan iptal davasının kanun yolu incelemelerinden de geçerek reddine karar verilmesi nedeniyle yaptığı bireysel başvuru incelenecektir.

Söz konusu bireysel başvuruya ilişkin olarak Anayasa Mahkemesi’nin (“**AYM**”) 24/12/2025 tarih ve 33117 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 13/05/2025 tarih ve 2021/681 başvuru numaralı kararına [buradan](#) ulaşabilirsiniz.

2. Başvuruya Konu Olay

Başvuruya konu olayda, EPDK tarafından Başvurucu’nun işlettiği akaryakıt istasyonunda denetim yapılmıştır. Yapılan denetimde altı adet tabanca ve iki adet yer altı tankından alınan numunelerin geçerli olduğu tespit edilmişse de

tabancalar ile bağlantılı olmayan bir adet yer üstü tankından alınan numune, ulusal marker cihazı ile yapılan kontrolde geçersiz çıkmıştır. Denetim ekiplerince geçersiz bulunan numune, analiz için Orta Doğu Teknik Üniversitesi Petrol Araştırma Merkezine (“PAM”) gönderilmiş, PAM’da yapılan inceleme neticesinde düzenlenen raporda, petrolün %40-50 oranında solvent yağ karışımı içerdiği, parlama noktası ve kükürt değerler açısından standartlara aykırı olduğu tespitleri yapılmıştır.

a. EPDK’nin Değerlendirmesi ve Yaptırım

PAM’ın hazırladığı rapor sonrasında EPDK, Başvurucu’nun yazılı savunmasını almıştır. EPDK, savunma üzerine yaptığı değerlendirme neticesinde; Başvurucu’nun PPK’nin 8/2-(b) maddesi ile Petrol Piyasası Lisans Yönetmeliğinin 28/3 üncü maddesine aykırı olarak akaryakıt istasyonunda taşıyış ve/veya hile amacıyla akaryakıtı katılabilecek ürün bulundurduğu gerekçesiyle Başvuru’nun idari para cezası ile cezalandırılmasına karar vermiştir.

b. İptal Davası Süreci

Başvurucu, hakkında idari para cezası yaptırımını uygulanmasına ilişkin Kurul kararına karşı iptal davası açmıştır. Başvurucu, dava dilekçesinde;

- Numune alınan tankın 2002 yılında Van Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yapılan soruşturma neticesinde mühürlendiği,
- Konu hakkında şirket yetkilisi M.C. hakkında açılan kamu davasında beraat kararı verildiği, bu kararın henüz kesinleşmediği,
- Aynı yakıt tankının 2003 yılında denetlenmesi sonucu alınan numune nedeniyle M.C. hakkında bu kez Ticarete Taşıyışın Men’i ve İhracatın Murakabesi ve Korunması Hakkında Kanun’a muhalefet

nedeniyle dava açıldığı, bu davanın M.C.nin para cezasına mahkumiyeti ile neticelendiği,

- Son olarak yapılan soruşturma sonucunda kalan motorinin satışa sunulmadığı, öylece durduğu,
- EPDK tarafından yapılan denetimde alınan ve işleme esas teşkil eden numunen mühürlü olan tanktan mühür kırılmak suretiyle elde edildiği

gerekçeleriyle EPDK Kurul kararının iptaline karar verilmesini talep etmiştir.

İdare Mahkemesi, Başvurucu’nun (davacının) numunenin mühürlü tanktan mühür alınmak suretiyle elde edildiği yönündeki iddialarına itibar edilmediğini; olay günü tutulan tutanakta mühürlerin ezik olduğunun, bir fonksiyonunun bulunmadığının, ayrıca numune alınan tanka bağlı çalışır durumda bir vanalı dolum-boşaltım düzeneği bulunduğunun tespit edildiğini belirterek Kurul kararını hukuka aykırı görmemiş ve davanın reddine karar vermiştir.

Başvurucu ilk derece mahkemesi kararına karşı temyiz kanun yoluna başvurmuşsa da Danıştay 13. Dairesi 10/12/2019 tarihli kararı ile İdare Mahkemesi kararının onanmasına oyçokluğu ile karar vermiştir.

Danıştay’ın onama kararı sonrasında Başvurucu, temyiz dilekçesinde ileri sürdüğü gerekçeleri de tekrarlar;

- Marker uygulamasının 2017 yılında başladığı, yer üstündeki silo tankındaki yakıtın ise 2000-2002 yılları arasında satın alındığı,
- Denetim ekiplerince yapılan denetlemede alınan numunenin ulusal marker seviyesinin geçersiz çıktığı iddiası ile şirket ortakları aleyhine yapılan ceza yargılaması sonrasında beraat kararı verildiği, bu

sonuçtan da anlaşılacağı üzere numune alınan tankın üzerinde oylama yapılmadığı gerekçeleriyle karar düzeltme kanun yoluna başvurmışsa da Danıştayca reddine karar verilmiştir.

3. AYM'nin Değerlendirmesi

Başvurucu, yukarıda bahsedilen hukuka aykırılık iddialarına ek olarak Danıştayca verilen kararlarda şirket yetkilileri hakkında verilen beraat kararlarına hiç değinilmediğini de belirterek adil yargılanma hakkının, masumiyet karinesinin ve mülkiyet hakkının ihlal edildiği gerekçesiyle AYM'ye yasal süresi içerisinde bireysel başvuru yapmıştır.

AYM, başvuruya ilişkin olarak Adalet Bakanlığından ("**Bakanlık**") görüş istemiştir. Bakanlık, EPDK'dan temin edilen görüş ve ilgili belgeleri AYM'ye göndermiştir. Anılan görüş yazısında;

- Olay günü düzenlenen tutanakta, etrafı tel örgülü yer üstü tankı ve tankın yanında küçük bir bölüm bulunduğu,
- Bölümün giriş kapısı ile tel örgünün demirini birbirine bağlayan ve üzeri okunmayan mührün müdahale edilmeden açılıp kapanabildiğı,
- Bölümün içinde tanka ait boru bağlantıları ile akaryakıt dolumu ve boşaltımı yapabilecek motorun çalışır vaziyette olduğu,
- Ceza mahkemesi tarafından verilen beraat kararlarının idari yaptırımını engellemeyeceğı

belirtilmiştir.

AYM, başvuruyu mülkiyet hakkı temelinde incelemiş, Başvurucu'nun mülkiyet hakkına bir müdahalenin bulunduğu ancak yapılan müdahalenin kanuna dayalı (PPK'nin 17/2-a(4)

maddesi) olduğu ve PPK'deki anılan düzenlemenin akaryakıt kaçakçılığının önlenmesi amacıyla kamu yararını sağlamaya yönelik olduğunu değerlendirmiştir.

AYM, mülkiyet hakkına müdahalenin kanuna dayandığı yönündeki tespiti sonrasında, müdahalenin ölçülü olup olmadığının değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Kararın devamında AYM, karar düzeltme incelemesinde şirket yetkilileri hakkında verilen beraat kararından bahsedilmediğini belirterek iptal davasında uyumsuzluğun esasının karara bağlanmasında etkili olabilecek iddia ve itirazların yeterli bir gerekçeyle ayrıca ve açıkça tartışılmadığını belirtmiştir. Bu nedenle;

- İdare Mahkemesinin kanaatini tam olarak ortaya koyması için gerekli olan ilgili ve yeterli gerekçenin bulunmadığı,
- Bu nedenle Başvurucu'nun mülkiyet hakkının korunmasına yönelik usuli güvencelerin somut olayda yerine getirilmediğı,
- Mülkiyet hakkı ile kamu yararı arasında olması gereken adil dengenin Başvurucu aleyhine bozulduğu,
- Mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin ölçüsüz olduğu

gerekçeleriyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ve yeniden yargılama yapılmak üzere dosyanın İdare Mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

4. Sonuç

Uygulamada, taşış ve/veya hile amacıyla akaryakıt katılabilecek ürünlerin akaryakıt katılması ve istasyonunda bulundurulması (örneğin marker seviyesi geçersiz akaryakıt bulundurulması) nedeniyle EPDK tarafından aleyhine idari para cezası uygulanan gerçek kişiler ile tüzel kişi yetkililerine karşı suç

duyurusunda da bulunulmakta, açılan kamu davalarında, sanıkların suç teşkil ettiği iddia edilen eylemleri hakkında bilirkişi incelemeleri yapılmakta ve raporlar düzenlenmektedir. Bu doğrultuda sanıklar hakkında beraat veya mahkûmiyet hükmü verilmektedir.

AYM'nin işbu bilgi notuna konu kararında da vurgulandığı üzere, ceza yargısı ve idari yargı birbirlerinden farklı hukuk disiplinleri olsa da aynı konu hakkında görülen ceza davasında verilen hükmün idari mahkemeler tarafından dikkate alınması gerekir. Nitekim ceza mahkemesince ilgililer hakkında verilen beraat kararı, aynı vakıya ilişkin olarak açılan iptal davasına konu uyuşmazlığın esasının karara bağlanmasında etkili olacak bir olgudur.

İdare mahkemeleri tarafından ceza yargılamalarında verilen beraat kararlarının dikkate alınmaması birçok bireysel başvurunun yapılmasına neden olmuştur. AYM'nin bu konudaki içtihadı, işbu bilgi notuna konu karara paralel şekilde, ceza yargılamalarındaki beraat hükümlerinin idari mahkemeler tarafından dikkate alınmamasının masumiyet karinesinin ihlali anlamına geleceği yönündedir. Ayrıca, ceza mahkemesince verilen beraat kararının idare mahkemelerince hiç tartışılmaması adil yargılanma hakkının en temel unsurlarından biri olan gerekçeli karar hakkının da bir ihlalidir.

Çok benzer bir olaya ilişkin olarak yapılan bireysel başvuru neticesinde AYM 02/07/2020 tarih ve 2016/13566 başvuru numaralı emsal kararında bu hususu şöyle belirtmiştir:

“...49. Yargılama makamlarının tarafların her türlü iddialarını karşılama yükümlülüklerinin bulunmadığı kabul edilmelidir. Ancak uyuşmazlığın esasının karara bağlanmasında etkili olabilecek iddiaların ilgili ve yeterli bir gerekçeyle cevaplanmaması, idarenin tezlerinin

peşinen doğru kabul edilmesi ve yargı yoluna başvurulmasını anlamsız hâle getirebilir. Başvurucunun ölçüm seviyesiyle ilgili iddiasının hakikat temelinin bulunup bulunmadığıyla ilgili olarak yorum yapılması Anayasa Mahkemesinin görevi değildir. Bununla birlikte az önce ifade edildiği gibi bu iddianın uyuşmazlığın esasını etkileyebilecek nitelikte olduğu başvuru tarafından yeterli ölçüde temellendirilmiştir. Bu aşamadan sonra yargı mercilerinden bu ihtimali devre dışı bırakan peşin bir yargıyla hareket etmemeleri, bunu ciddiyetle ele aldıklarını göstermeleri ve başvurucuda oluşan tereddütleri gidermeye yönelik inceleme yapmaları veya kararlarında bu hususu gerektiği gibi tartışmaları beklenir. Bununla birlikte somut olayda derece mahkemelerinin bu yönde bir adım attıkları söylenemeyecektir...”

Daha fazla bilgi ve destek için info@lbfpartners.com adresinden bizimle iletişime geçebilirsiniz.

LBF Partners Hukuk Bürosu